

Арт-текстиль як сфера творчого експерименту сучасних дизайнерів

Аміна Гасем*

Аспірант, викладач

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
61002, вул. Мистецтв, 8, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0009-0002-4947-1957>

Тетяна Малік

Старший викладач

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
61002, вул. Мистецтв, 8, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0000-0002-7678-955X>

Вікторія Будяк

Кандидат мистецтвознавства, доцент

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
61002, вул. Мистецтв, 8, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0000-0002-4537-8766>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню арт-текстилю як сфери творчого експерименту сучасних дизайнерів одягу та аксесуарів в контексті взаємодії традиційних ремесл і новітніх художніх практик. В центрі уваги аналіз взаємозв'язку класичних текстильних технік із сучасними методами проектування, що формують нову естетику матеріальності та розширюють межі дизайну. Розглянуто особливості використання нетрадиційних матеріалів у створенні арт-текстилю, зокрема експериментів із вторинної сировини, синтетичними компонентами та комбінованими фактурами, які сприяють формуванню інноваційних дизайнерських рішень.

Окремо увагу приділено техніці ткацтва та її сучасним трансформаціям – маніпуляціям із переплетеннями, об'ємними структурами і реконструкції традиційних підходів, що активно застосовуються в дизайні одягу та аксесуарів. Проаналізовано роль ручних текстильних практик: аплікації та текстильного колажу, вишивки, батіку, печворку та авторського принта як інструментів створення індивідуалізованої художньої мови сучасної моди. Визначено, що поєднання традиційних і експериментальних технік сприяє переосмисленню одягу як арт-об'єкта, що можна носити, де матеріал виступає засобом концептуального висловлювання.

На прикладах творчості сучасних світових та українських дизайнерів висвітлено практичне застосування арт-текстильних методів у fashion-дизайні. Підкреслено, що інтеграція ремісничих технологій із новітніми матеріалами та авторськими експериментами формує актуальні тенденції розвитку дизайну одягу на початку XXI століття. Результати дослідження можуть бути використані у мистецтвознавчих студіях, освітніх програмах з дизайну та практичній діяльності дизайнерів одягу.

Ключові слова: експериментальна мода; художній текстиль; фактурні трансформації; апсайклінг; концептуальне проектування; естетика матеріалу

Suggested Citation:

Гасем, А., Малік, Т., & Будяк, В. (2026). Арт-текстиль як сфера творчого експерименту сучасних дизайнерів. *Art and Design*, 9(3), 9-19. doi: 10.30857/2617-0272.2026.3.1.

*Corresponding author

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

ВСТУП

В сучасному мистецькому та дизайнерському дискурсі арт-текстиль розглядається як самостійна сфера творчого експерименту, що поєднує художні, ремісничі та проєктні практики. Зміна підходів до дизайну одягу на початку XXI століття зумовила переосмислення текстилю не тільки як матеріальної основи виробу, а як активного носія змісту, емоційної виразності та концептуального висловлювання. В цьому контексті дослідження арт-текстилю набуває актуальності як міждисциплінарний напрям, що об'єднує мистецтвознавство, дизайн і матеріальну культуру.

Питання художніх можливостей текстилю та його ролі у формуванні образу виробу розглянуто в колективній праці М. Kolosnichenko et al. (2020). Автори аналізують фактурні рішення в художньому текстилі, дизайні та моді, приділяючи увагу термінологічним аспектам і декоративним технікам. У дослідженні систематизовано поняття, пов'язані з фактурними рішеннями текстильних виробів, та розглянуто вплив фактури на їхнє художньо-образне сприйняття. Ця праця становить теоретичне підґрунтя для аналізу матеріалу й текстильної поверхні як чинників художньої виразності в дизайні.

У. Bilodid (2021) акцентує увагу на ролі текстильних технологій у розвитку сучасного дизайну одягу, розглядаючи матеріал як основу творчого експерименту. В дослідженні підкреслюється значення технологічних процесів у створенні нових фактур і конструктивних рішень. Автор показує, що інновації у текстилі безпосередньо впливають на художню виразність сучасного костюма. Zh. Sevchuk (2023) досліджує аплікацію та текстильний колаж як актуальні практики сучасного декоративного мистецтва. Авторка розглядає ці техніки як засоби створення багатшарової візуальної структури, що дозволяє поєднувати різні матеріали та художні підходи. Такий метод формує нову пластичність текстильного об'єкта й активно використовується у дизайні одягу.

Європейські дослідники також розглядають текстиль як концептуальний інструмент сучасного дизайну. М. Salolainen, А. Leppisaari та К. Niinimäki (2019) вводять поняття «textile thinking», в межах якого матеріал стає засобом мислення дизайнера та формування творчого процесу. F. Kuran (2025) трактує текстиль як складову концептуального мистецтва, підкреслюючи його здатність трансформуватися з утилітарного об'єкта в художній медіум.

Е. Reabenchi та А. Simac (2024) підкреслюють значення експериментальних текстильних практик у формуванні творчого мислення дизайнерів, розглядаючи текстиль як платформу індивідуального художнього пошуку. Водночас Bradley Quinn (2010; 2012) визначає сучасний текстиль як простір синтезу мистецтва, технологій

і моди, де фактура, структура та матеріал стають головними засобами виразності. Його дослідження підтверджують, що арт-текстиль формує нову парадигму дизайну одягу, в який матеріал виступає носієм ідеї.

Таким чином, аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує, що арт-текстиль постає як самостійна сфера творчого експерименту, у якій традиційні техніки, інноваційні матеріали та художні практики взаємодіють, формуючи нові підходи до дизайну одягу та аксесуарів в сучасному культурному просторі.

Метою дослідження є визначення ролі арт-текстилю як сфери творчого експерименту в сучасному дизайні одягу та виявлення основних напрямів трансформації традиційних текстильних практик у сучасному fashion-дизайні.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

В процесі дослідження арт-текстилю як сфери творчого експерименту в сучасному дизайні одягу було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, що дозволили розглянути текстильні практики як взаємопов'язане художнє, культурне та дизайнерське явище. Основними методами стали порівняльний підхід, контент-аналіз, візуальний аналіз, а також метод історико-культурного контекстуалізування. Аналіз і синтез дали змогу розкласти поняття «арт-текстиль» на складові елементи, визначити його матеріальні, естетичні та концептуальні характеристики, а також узагальнити роль текстильних технік у формуванні сучасної дизайнерської мови.

Порівняльний аналіз було застосовано для зіставлення підходів до використання арт-текстилю в світовому та українському дизайні одягу, що дозволило виявити спільні тенденції та специфіку локальних інтерпретацій текстильних практик. Контент-аналіз використано для опрацювання наукових статей, критичних текстів, інтерв'ю з дизайнерами та аналітичних оглядів, опублікованих у міжнародних виданнях Textile History, Arts (MDPI), International Journal of Art & Design Education, Clothing & Textiles Research Journal, Fibres & Textiles in Eastern Europe, Textile Research Journal, а також у модних медіа Vogue, WWD. Це дозволило визначити концептуальні акценти сучасного дискурсу арт-текстилю та простежити трансформацію текстилю з утилітарного матеріалу в художній медіум.

Візуальний аналіз застосовано для оцінки форми, фактури, пластики матеріалу, способів маніпуляції текстильними поверхнями та композиційних рішень в дизайнерських колекціях. Метод історико-культурного аналізу дозволив осмислити контексти розвитку арт-текстилю через переосмислення ремісничих традицій, етнічних текстильних кодів і їх інтеграцію в contemporary fashion.

На першому етапі дослідження було сформовано теоретичне поле та визначено ключові поняття: «арт-текстиль», «текстильні практики», «матеріальність», а також окреслено їх значення в сучасній культурно-дизайнерській парадигмі. Наступним етапом став збір матеріалів, що включав наукові публікації, каталоги колекцій, архіви показів, візуальні матеріали та аналітичні огляди з міжнародних наукових журналів і fashion-платформ. До аналізу було залучено творчість сучасних дизайнерів, у практиках яких арт-текстиль виступає основним засобом формотворення: Iris van Herpen (текстильна скульптура та експериментальні матеріали), Rei Kawakubo (Comme des Garçons) і Junya Watanabe (деконструкція та текстильні трансформації), Yohji Yamamoto (пластика тканини та експресивна матеріальність), Derek Lawlor (експериментальний трикотаж і текстильна фактура), Alicja Kozłowska (fiber art і текстильна скульптура). Український контекст представлено роботами дизайнерів KSENIASCHNAIDER (апсайклінг і текстильний колаж), Litkovska (переосмислення традиційних технік), DZHUS (трансформативні текстильні конструкції) та Gunia Project (інтерпретація ремісничих текстильних практик).

Фінальним етапом дослідження стало узагальнення отриманих результатів і формулювання висновків щодо ролі арт-текстилю як інструменту формування нової дизайнерської мови, в який поєднується матеріальні експерименти, художня виразність і концептуальне мислення сучасного дизайну одягу.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Ключові теоретичні підходи, що формують основу дослідження, зокрема поняття «арт-текстиль», «текстильні практики» та «матеріальність».

Їх осмислення дозволяє визначити специфіку сучасних дизайнерських процесів, в яких текстиль виступає як концептуальний інструмент художнього висловлювання. Поняття «арт-текстиль» у сучасному науковому дискурсі трактується як міждисциплінарне явище, що поєднує художній текстиль, contemporary art і дизайн одягу (Kuran, 2025). Арт-текстиль виходить за межі декоративно-ужиткового мистецтва, трансформуючись у форму авторського художнього висловлювання, де ключову роль відіграють експеримент із матеріалом, фактурою та технологією. На відміну від традиційного текстилю, орієнтованого на функціональність або орнаментальність, арт-текстиль акцентує увагу на процесі створення, індивідуальності автора та концептуальності об'єкта. У цьому контексті текстиль розглядається як носій смислів і культурних наративів, що дає змогу трактувати одяг як форму носибельного мистецтва.

Поняття «текстильні практики» охоплює сукупність технологічних, ремісничих і художніх

дій, пов'язаних із виробництвом, обробкою та трансформацією тканини. До них відносяться як традиційні техніки – ткацтво, вишивка, батик, валяння, печворк, аплікація, ручне фарбування, так і сучасні експериментальні підходи, що включають апсайклінг, текстильний колаж, цифровий принт, комбінування матеріалів і маніпуляції зі структурою тканини. Значення практичної роботи з текстилем і дослідження властивостей матеріалу розглядають Salolainen et al. (2019). Поняття «матеріальність» в сучасному мистецтвознавчому та дизайнерському дискурсі пов'язане з осмисленням фізичних властивостей матеріалу як джерела художнього змісту. Матеріальність передбачає увагу до фактури, щільності, пластичності, ваги, прозорості та тактильності тканини, які впливають на формування образу виробу (Kusko, 2025).

В сучасному дизайні одягу текстиль дедалі частіше функціонує як самостійний художній медіум, здатний формувати концепцію виробу та визначати його естетичну і змістову структуру. Фактура текстилю виступає ключовим елементом. Так, Kolosnichenko et al. (2020) розглядають текстурні рішення художніх текстильних виробів у контексті термінологічних аспектів художньої виразності, оскільки саме матеріальна структура тканини формує візуальне й тактильне сприйняття об'єкта та впливає на його образну інтерпретацію. На відміну від традиційного підходу, орієнтованого передусім на конструкцію та функціональність одягу, сучасний науковий дискурс розглядає текстиль як активну семіотичну систему, у якій матеріал стає носієм змісту. На практиці зазначений підхід реалізується у сучасних дизайнерських практиках, де пластика виробу формується завдяки використанню ручного в'язання багат шарового нашарування трикотажних полотен, петльових структур і текстильних елементів різної щільності. Варіювання довжини волокон, рельєфності поверхні та поєднання різних текстильних технік дозволяють дизайнерам створювати складні просторові форми без застосування жорстких конструктивних засобів. У цьому випадку саме матеріал визначає силует виробу, його пластичну організацію та художню виразність образу (рис. 1, а).

Сучасні текстильні практики демонструють перехід від декоративного застосування тканини до концептуального осмислення матеріальності. Текстиль виступає носієм культурних кодів, емоційних станів і авторської ідеї, що підтверджує тенденцію зближення fashion-дизайну з contemporary art. Практичне втілення концептуального підходу до роботи з текстилем простежується у творчості Nikki Gabriel та Erik Speer, де художній образ формується насамперед завдяки експериментам із текстильною структурою. Конструкція виробу створюється

шляхом поєднання ручного в'язання з нашаруванням вовняних волокон різної довжини та щільності, що формують м'яку рельєфну поверхню й забезпечують плавний перехід між площиною та об'ємом (рис. 1, б). Роботи Erik Speer демонструють використання ажурних трикотажних полотен, ручного плетіння, текстильних джгутів, вузлових з'єднань і бахроми, які інтегруються в єдину композиційну систему. Поєднання різних текстильних технік, варіювання фактури, щільності матеріалу та ритму декоративних елементів дозволяє створити багаторівневу просторову структуру, у якій поверхня виконує одночасно конструктивну, пластичну та художньо-виразну функції (рис. 1, в). Таким чином, арт-текстиль формує нову модель дизайнерського мислення, в який матеріал стає відправною точкою творчого процесу.

Арт-текстиль у сучасному дизайні одягу постає як засіб художнього експерименту, що розширює можливості формотворення та взаємодії текстилю з іншими видами мистецтва. Як зазначає Kuznietsova (2022), використання аплікації, розпису, плетіння та цифрового друку дає змогу трансформувати художні мотиви й інтегрувати їх у структуру костюма. Такі прийоми виходять за межі суто декоративного оздоблення, посилюючи образність виробу та сприяючи передаванню культурно-мистецьких цінностей. У цьому контексті арт-текстиль можна розглядати як міждисциплінарну сферу творчості, у якій властивості матеріалу, технологічні експерименти й авторська інтерпретація формують оригінальні художні рішення в дизайні одягу.

Однією з провідних тенденцій сучасного дизайну є інтеграція традиційних ремісничих технік в сучасні художні практики. Ткацтво, вишивка, батик, печворк, та ручні декоративні прийоми активно трансформуються відповідно до нових естетичних і технологічних умов. Традиційні техніки перестають виконувати виключно декоративну функцію й стають інструментом експериментального формотворення. Переосмислення ремісничої спадщини відбувається через зміну масштабу, комбінування матеріалів, деконструкцію текстильних поверхонь застосування нових способів складання тканини. В результаті виникає синтез ручної роботи та сучасного дизайну, що сприяє формуванню індивідуалізованої художньої мови. Такий підхід дозволяє зберігати культурну пам'ять, водночас адаптуючи традиційні техніки до актуального дизайнерського контексту. Практичне втілення зазначених технік простежується у сучасних дизайнерських колекціях, в яких традиційні техніки набувають нового функціонального та композиційного значення. Так, у колекціях Viktor & Rolf традиційне ткацтво переосмислено як засіб формоутворення: дизайнери інтегрують фрагменти тканих полотен безпосередньо в

конструкцію виробу, використовуючи масштабування текстильних модулів, багат шарове компонування та трансформацію площинної структури у просторовий об'єм. Застосування відкритих переплетень, рельєфних текстильних поверхонь і ручного складання матеріалу формує виразну пластичну структуру костюма, в який ремісничі техніки виконують не декоративну, а конструктивну функцію. Такий підхід демонструє, що традиційні технології можуть бути ефективним інструментом сучасного формотворення, забезпечуючи синтез ремісничої майстерності, експериментального дизайну та інноваційної композиції (рис. 2).

Європейські дослідники розглядають цю тенденцію як прояв ширшого процесу переоцінки ролі ремесла в сучасній культурі. Так, M. Salolainen, A.-M. Leppisaari та K. Niinimäki (2019) зазначають, що повернення до ручних текстильних практик пов'язане зі зміною дизайнерського мислення, у якому матеріал і спосіб його створення стають джерелом концепції, а не лише етапом виробництва. На відміну від індустріальної моделі fashion-дизайну, орієнтованої на стандартизацію, ремісничі техніки формують процесуальний і дослідницький підхід до створення одягу. R. Budeanu та A. Curteza (2018) зазначають, що сучасний дизайн одягу формує новий тип взаємодії між традицією і сучасністю, у якому ремесло виступає платформою інновацій. На їхню думку, інтеграція традиційних технік не є поверненням до минулого, а радше способом створення нових естетичних стратегій, заснованих на поєднанні ручної праці, експериментальних матеріалів і сучасних технологій. В цьому контексті ремісничі практики можна розглядати як своєрідний механізм переосмислення дизайнерського процесу, де традиція функціонує не як статичний зразок, а як динамічний ресурс творчої інтерпретації.

Актуалізація ремесла в сучасному дизайні пов'язана не лише з естетичними пошуками, але й зі зміною ціннісних орієнтирів модної культури. Звернення до ручних технік дозволяє уповільнити процес створення одягу, акцентувати увагу на матеріальності та індивідуальності виробу, що протиставляється стандартизованості масового виробництва. В підсумку, ремесло трансформується у форму критичного висловлення, спрямованого на переоцінку швидкоплинності моди та відновлення зв'язку між дизайнером, матеріалом і споживачем.

Практичне втілення зазначених тенденцій простежується у творчості сучасних дизайнерів, які інтегрують ремісничі техніки в процес проектування як засіб художнього та екологічного висловлення. Зокрема, у колекціях Hoda Kova конструкція виробів формується шляхом реконструкції вінтажного одягу, смуг і текстильних фрагментів, що поєднуються у нову композиційну систему без втрати індивідуальних характеристик матеріалу

(рис. 3, в). Аналогічний підхід використовує український бренд KSENIASCHNAIDER, який працює з технікою текстильного колажу та апсайклінгу деніму, поєднуючи фрагменти тканин різної фактури, кольору та ступеня зношеності у нові конструктивні рішення. У цих практиках ручне

компонування, повторне використання матеріалів і збереження слідів їхньої попередньої експлуатації стають не лише технологічними прийомами, а й засобами формування художньої концепції, що підкреслює цінність ремісничої праці та індивідуальності кожного виробу.

Рисунок 1. Фактура як ключовий елемент виразності

Примітка: а – Pauline Dujancourt AW/2026; б – Nikki Gabriel AW/2009; в – Erik Speer
Джерело: <https://paulinedujancourt.com/>; <http://www.nikkigabriel.com/>; ESSPEER

Рисунок 2. Інтеграція традиційних ремісничих технік в сучасні художні практики

Примітка: а – Viktor & Rolf Fall Winter Couture; б – woven swatch; в – Viktor & Rolf Fall Winter Couture 2016
Джерело: <https://www.thecut.com/runway>; <https://25.media.tumblr.com/>; <https://www.thecut.com/runway>

Рисунок 3. Експерименти з нетрадиційними матеріалами

Примітка: а – Alexander Mc Queen SS/2001; б – Balmain Spring 2023 Couture collection; в – Hodakova Spring 2025; г – Marilyn Stevens SS/2022

Джерело: <https://www.alexandermcqueen.com/en-gb>; <https://www.vogue.com>; <https://www.vogue.com>; <https://www.marilynstevens.com/mixed-media-dresses>

Таким чином, поєднання традиційних технік із сучасними технологіями створює нову модель дизайнерської практики, в якій інновація виникає не шляхом відмови від минулого, а через його активну інтерпретацію. Саме ця взаємодія формує підґрунтя для появи індивідуалізованих художніх рішень, де текстиль виступає засобом культурного діалогу між історією та сучасністю.

Новий арт-текстиль характеризується активним використанням нетрадиційних матеріалів і технологічних експериментів. В дизайнерських практиках спостерігається поєднання природних тканин із синтетичними компонентами, полімерними структурами, переробленими матеріалами та цифровими технологіями виробництва. Такі експерименти спрямовані на розширення пластичних можливостей текстилю та створення нових типів фактур. Використання апсайклінгу, комбінованих текстильних поверхонь і модульних конструкцій змінює уявлення про життєвий цикл матеріалу та підкреслює екологічний вимір сучасного дизайну. Матеріал стає простором дослідження, де дизайнер працює з трансформацією структури тканини, її прозорістю, об'ємом і тактильними властивостями (рис. 3).

В результаті текстиль набуває скульптурних характеристик і переходить у площину художнього експерименту. В науковому дискурсі ці процеси розглядаються як наслідок зміни ставлення до матеріальності у дизайні одягу. Bradley Quinn (2012) підкреслює, що інноваційний текстиль формується на перетині мистецтва, науки та технологій, де матеріал перестає бути нейтральним носієм форми і стає активним елементом концепції. На відміну від традиційного текстильного виробництва, орієнтованого на стабільність і повторюваність, експериментальний арт-текстиль базується на принципах варіативності, процесуальності та відкритості результату (Kuran, 2025).

Звернення до перероблених матеріалів і апсайклінгу пов'язане зі зміною дизайнерської методології. Матеріал із заданими попередніми властивостями змушує дизайнера працювати в умовах обмеження, що своєю чергою, стимулює експериментальне мислення та появу нестандартних формотворчих рішень (Gasem & Lahoda, 2024). A. Fennetaux і E. Garcin (2023) підкреслюють культурний аспект використання альтернативних матеріалів, зазначаючи, що повторне використання текстилю створює нові наративи пам'яті та часу, закладені у самій структурі матеріалу. Таким чином, текстиль набуває не лише фізичних, а й символічних характеристик, що розширює його значення у сучасному художньому дискурсі.

Експерименти з нетрадиційними матеріалами свідчать про поступовий перехід дизайну одягу від об'єктного мислення до процесуального (Sevchuk, 2023). Дизайнер працює не з готовою тканиною, а з матеріалом у стані становлення, досліджуючи його потенціал і межі трансформації. Саме тому арт-

текстиль дедалі більше наближається до практик contemporary art, де важливим є не лише результат, а сам процес взаємодії з матеріалом. Отже, використання нетрадиційних матеріалів і технологічних експериментів формує нову парадигму текстильного дизайну, в якій матеріал виступає одночасно об'єктом дослідження, художнім засобом і носієм екологічних та культурних смислів. Практичне втілення експериментального підходу до роботи з нетрадиційними матеріалами простежуються у сучасних дизайнерських практиках, де текстиль стає основним інструментом формоутворення. Одним із поширених технологічних прийомів є створення багатошарової модульної поверхні, за якої окремі текстильні елементи послідовно фіксуються на базовій основі, утворюючи рельєфну просторову структуру з вираженими пластичними та текстильними характеристиками. Варіювання розміру, форми, довжини та щільності розташування модулів дозволяє керувати об'ємом виробу, його силуетом і характером поверхні. Інший підхід ґрунтується на використанні вузьких текстильних смуг, які викладаються у визначеному напрямку та фіксуються на конструктивній основі. Завдяки зміні ширини, кольорового ритму, напрямку й щільності розміщення смуг формується складна пластична поверхня, де декоративний елемент одночасно виконує конструктивну функцію. Також актуальним напрямом є застосування технології текстильного переплетення, за якої широкі стрічкові елементи інтегруються у відкриту каркасну конструкцію виробу. Регулювання кута переплетення, натягу матеріалу та щільності розташування стрічок забезпечує зміну жорсткості конструкції, формує архітектоніку силуету й створює просторову композицію без використання традиційного крою. Наведені приклади демонструють, що сучасний арт-текстиль відходить від традиційного використання тканини як пасивної оболонки виробу, натомість матеріал набуває просторову організацію, художню виразність і концепцію дизайну.

Практичний вимір арт-текстилю найбільш виразно проявляється в творчості дизайнерів, які використовують текстиль як головний інструмент формування образу. В таких практиках матеріал перестає виконувати допоміжну роль і стає основою концепції, визначаючи пластику форми, характер силуету та емоційне сприйняття виробу. Робота з фактурою, структурою та технологією виготовлення тканини дозволяє дизайнерам трансформувати одяг у художній об'єкт, в якому поєднується матеріальний експеримент і авторське висловлювання. В роботах Iris van Herpen матеріал трансформується у складні об'ємні структури, що поєднують ручну працю з технологічними інноваціями, формуючи текстильну скульптуру (рис. 4). Дизайнерка працює з лазерним різанням, термоформуванням і багатошаровими синтетичними матеріалами,

створюючи ефект руху та дематеріалізації тканини. Текстиль у її колекціях функціонує як пластична система, що реагує на простір і тіло, наближаючи одяг до кінетичної скульптури (Herpen et al., 2024).

Junya Watanabe розвиває напрям текстильної реконструкції, працюючи з техніками апсайклінгу, складними модульними структурами та комбінуванням різних типів тканин. Його підхід базується на архітектонічному мисленні, де текстиль виступає конструктивною основою форми. Через повторення елементів, геометричні трансформації та експерименти з поверхнею дизайнер створює нову логіку взаємодії матеріалу і силуету (рис. 5).

Колекції Rei Kawakubo для Comme des Garçons демонструють інший підхід до арт-текстилю – деконструкцію тканини як художню стратегію. Дизайнерка свідомо порушує традиційну логіку

крою, використовуючи асиметрію, деформацію, надлишкові об'єми та незавершені текстильні поверхні (рис. 6 а, б). Матеріал у її роботах втрачає декоративність і стає інструментом концептуального висловлювання, що ставить під сумнів канонічні уявлення про красу, силует і функціональність одягу. Арт-текстиль у цьому випадку проявляється через руйнування структури тканини та створення нової пластики форми. Yohji Yamamoto, на відміну від експресивної деконструкції Kawakubo, досліджує поетичну матеріальність тканини. Його арт-текстиль проявляється в роботі з вагою, драпіруванням і рухом матеріалу, що формує емоційний простір між тілом і одягом. Чорна палітра, м'які тканини та недосконала асиметрія підкреслюють природну поведінку текстилю, дозволяючи матеріалу «говорити» самостійно (рис. 6 в, г).

Рисунок 4. Трансформація матеріала у складні об'ємні структури

Примітка: Iris van Herpen колекції SS/2018, SS/2019, AW/2021, SS/2023

Джерело: <https://www.irisvanherpen.com>

Рисунок 5. Текстильна реконструкція та модульна архітектоніка одягу

Примітка: Junya Watanabe колекції 2015/2024

Джерело: <http://vogue.com>

Рисунок 6. Деконструкція тканини як художня стратегія

Примітка: а, б – Rei Kawakubo; в, г – Yohji Yamamoto

Джерело: <http://vogue.com>

У європейському контексті Derek Lawlor експериментує з фактурним трикотажем, створюючи складні поверхні шляхом маніпуляцій із ниткою, щільністю в'язання та структурою полотна. Його роботи демонструють, як текстиль може набувати архітектурної глибини без додаткового декору, а сама фактура стає головним виразним засобом (рис. 7).

Alicja Kozłowska працює на межі дизайну та fiber art, перетворюючи вишивку на інструмент contemporary art. Художниця використовує текстиль як медіум соціального та культурного коментаря, створюючи текстильні скульптури й об'єкти, що імітують повсякденні речі. Вишивка у її

практиці перестає бути орнаментом і стає концептуальною мовою, яка досліджує взаємодію матеріальної культури та споживання (рис. 8).

Diana Ejaita використовує авторський принт як форму арт-текстилю, поєднуючи графіку, ілюстрацію та текстильний дизайн. Її роботи базуються на культурних наративах і дослідженні ідентичності, де текстильна поверхня стає простором візуальної історії (рис. 9 в, г). Neisha Crosland, своєю чергою, розвиває художній потенціал патерну, перетворюючи орнамент на самостійний концептуальний елемент дизайну, що формує ритм і структуру виробу (рис. 9 а, б).

Рисунок 7. Експериментальна фактура матеріалу

Примітка: Derek Lawlor колекції SS/10

Джерело: <https://pinstripeprince.blogspot.com>

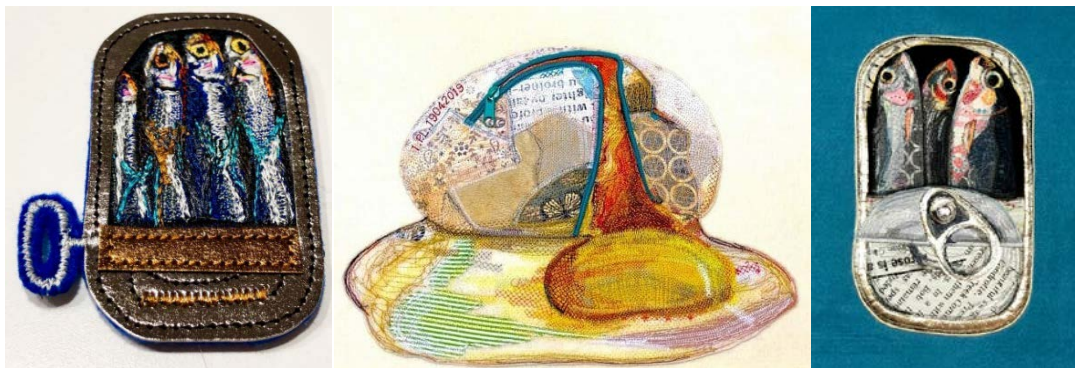

Рисунок 8. Текстиль як fiber art

Примітка: Alicja Kozłowska

Джерело: <https://www.mrxstitch.com>

Рисунок 9. Художні текстильні патерни та орнаментальні композиції

Примітка: а,б – Neisha Crosland; в,г – Diana Ejaita

Джерело: <https://www.neishacrosland.com>; <https://nataal.com>

Українські дизайнери також активно інтегрують арт-текстиль у модну практику. Бренд KSENIASCHNAIDER працює з текстильним колажем і апсайклінгом деніму, демонструючи можливості повторного конструювання матеріалу через поєднання фрагментів тканини. Litkovska інтерпретує традиційні текстильні техніки через мінімалістичну форму, де ремісничі елементи функціонують як носії культурної пам'яті. Бренд DZHUS досліджує трансформаційні властивості текстилю через модульні конструкції, у яких матеріал змінює форму відповідно до руху тіла. Gunia Project працює з ремісничими техніками як із художнім кодом, поєднуючи народну традицію з сучасною естетикою об'єкта (рис. 10).

У науковому дискурсі подібні практики розглядаються як свідчення переходу дизайну одягу до матеріально-орієнтованої парадигми. Bradley Quinn підкреслює, що текстиль у новітньому дизайні стає простором синтезу мистецтва, технологій і моди. Аналіз творчості зазначених авторів демонструє, що арт-текстиль функціонує як універсальна художня мова, яка дозволяє поєднати матеріальний експеримент, культурну рефлексію та інноваційне дизайнерське мислення. Саме через роботу з текстилем відбувається переосмислення меж між одягом і мистецьким об'єктом, що визначає подальший розвиток дизайну одягу XXI століття.

Рисунок 10. Український арт-текстиль

Примітка: а – KSENIASCHNAIDER SS/25; б – Litkovska AW/24; в – DZHUS SS/21; г – Gunia Project SS/24
Джерело: <https://wwd.com>; <https://www.the-clothinglounge.com>; <https://guniaproject.com>

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження визначено, що арт-текстиль у дизайні одягу функціонує як засіб художнього формотворення, за допомогою якого матеріал, фактура, колір і технологія безпосередньо впливають на образну та змістову структуру виробу. Встановлено, що експеримент із текстильною поверхнею дає змогу розглядати матеріал не тільки як основу для створення одягу, а і як самостійний засіб художнього висловлювання. Виявлено, що поєднання традиційних текстильних технік із сучасними дизайнерськими підходами розширює можливості формування авторського стилю. Ткацтво, вишивка, батик, печворк та інші техніки можуть використовуватися не лише для декорування, а й для створення фактури, пластики та композиційної структури виробу. Застосування апсайклінгу, комбінування матеріалів і трансформації текстильних поверхонь додатково розширює спектр художніх рішень у дизайні одягу.

Аналіз творчих практик українських і зарубіжних дизайнерів засвідчив різноманітність підходів до використання арт-текстилю. Зокрема, простежено застосування скульптурного формотворення, деконструкції, текстильного колажу, комбінування фактур і трансформаційних конструкцій. Розглянуті приклади демонструють,

що текстильні практики можуть визначати не лише зовнішній вигляд одягу, а й концепцію авторської колекції, характер художнього образу та спосіб взаємодії виробу з тілом і простором.

Отже, результати дослідження дають підстави розглядати арт-текстиль як багатофункціональний інструмент сучасного дизайну одягу, що поєднує матеріальний експеримент, традиційні ремісничі практики та інноваційні способи формотворення. Його використання розширює художні можливості дизайну та сприяє створенню моделей одягу з оригінальними образними й концептуальними рішеннями.

Перспективи подальших досліджень полягають у систематизації сучасних арт-текстильних технік за принципами формотворення, властивостями матеріалів і характером їхнього впливу на художній образ костюма. Доцільним є також поглиблене вивчення практик апсайклінгу, комбінування традиційних і цифрових технологій та використання нетрадиційних матеріалів у створенні авторських колекцій. Окремим напрямом може стати порівняльний аналіз українських і зарубіжних дизайнерських практик для визначення спільних тенденцій і специфічних особливостей розвитку арт-текстилю в сучасному дизайні одягу.

ПОДЯКИ

Немає.

ФІНАНСУВАННЯ

Дослідження не отримувало фінансування.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

Немає.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Arts (MDPI). (n.d.). Retrieved from <https://www.mdpi.com/journal/arts>
- [2] Bilodid, Yu. M. (2021). The role of textile technologies in shaping contemporary clothing design. *Young Scientist*, 11(99), 2021. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-11-99-15>
- [3] Budyak, V., Ermakova, T., & Tokar, M. (2024). The attractiveness of the "ecological" in experiments of modern clothing fashion: a discursive study. *HUDPROM: Ukrainian Journal of Art and Design*, 26(1), 8-17. doi: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2024.01.01>
- [4] Budeanu, R., & Curteza, A. (2018). New approach in art, textile arts and fashion design. Retrieved from <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/12318>
- [5] Conti, G. M. (Ed.). (n.d.). Textiles in contemporary art and fashion: Designing between technologies and aesthetics. Arts (MDPI). Retrieved from https://www.mdpi.com/journal/arts/special_issues/textiles_art_fashion
- [6] Clothing & Textiles Research Journal. (n.d.). Retrieved from <https://journals.sagepub.com/home/ctr>
- [7] Fennetaux, A., & Garcin, E. (2023). Combined perspectives on textile durability in Europe. *Artefact Journal*. doi: <https://doi.org/10.4000/artefact.15226>
- [8] Fibres & Textiles in Eastern Europe. (n.d.). Retrieved from <https://www.fibtex.lodz.pl>
- [9] Herpen, I., Pitiot, C., & Swinton, T. (2024). *Iris van Herpen: Sculpting the senses*. London: Lannoo. 256 p.
- [10] Hasem, A., & Lagoda, O. (2024). Multidimensional formative context of conceptual design: The method of inversion. *Khudprom: Ukrainian Journal of Art and Design*, 26(1), 18-27. doi: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2024.01.02>
- [11] International Journal of Art & Design Education. (n.d.). Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14768070>
- [12] Iris van Herpen. (n.d.). Retrieved from <https://www.irisvanherpen.com/>
- [13] Kuznietsova, V. (2022). Art object as a specific artistic form in contemporary Ukrainian fashion. *Bulletin of KNUKIM. Series in Arts*, (47). doi: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269631>
- [14] Kusko, K. (2025). Contemporary Ukrainian art textile: Interdisciplinary practices and perspectives. *Bulletin of Lviv National Academy of Arts*, 54, 51–63. doi: <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2025-54-6>
- [15] Kuran, F. N. (2025). Conceptual art and textile. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*. doi: <https://doi.org/10.7456/tojdac.1736040>
- [16] Lahoda, O. (2021). Aesthetic discourse of design: Problematization, manifestation, representation. *Topical Issues of the Humanities*, 40(2), 51-56. doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-2-8>
- [17] Kolosnichenko, M., Ostapenko, N., Mykhailiuk, O., & Lutsker, T. V. (2020). Textured solutions of artistic textile products: Terminological aspects. *Humanities Science Current Issues*, 34(3), 238–243. doi: https://aphn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_3/39.pdf
- [18] Nikolaeva, T.V., Haiova, I.L., Nikolaeva, T.I., Gladka, V.A. (2020) Modern costume design based on the associative transformations of the folk clothes tectonic structures. *Art and Design*. 1. 154-165. doi: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.1.12>
- [19] Quinn, B. (2012). *Fashion futures*. London-New York: Merrell Publishers. 240 p.
- [20] Quinn, B. (2010). *Textile futures: Fashion design and technology*. Oxford: Berg Publishers. 315 p.
- [21] Reabenchi, E., Simac, A. (2024). Creative Approaches in Textile Design as an Effective Method of Individual Education of Students. *Art and design*. 2(26). 65– 72. doi: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.2.6>
- [22] Salolainen, M., Leppisaari, A.-M., & Niinimäki, K. (2019). Transforming fashion expression through textile thinking. *Arts*, 8(1), Article 3. doi: <https://doi.org/10.3390/arts8010003>
- [23] Sevchuk, Zh. V. (2023). Appliquéd textile collage in contemporary decorative art. *Bulletin of the Lviv National Academy of Arts*, 46. doi: <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2023-46-8>
- [24] Textile History. (n.d.). Retrieved from <https://www.tandfonline.com/journals/>
- [25] Textile Research Journal. (n.d.). Retrieved from <https://journals.sagepub.com/home/trj>
- [26] Textile Society Resources and Online Databases. (n.d.). Retrieved from <https://www.textilesociety.org.uk/>
- [27] Vogue. (n.d.). Retrieved from <https://vogue.ua/>
- [28] Victoria and Albert Museum. (n.d.). Retrieved from <https://www.vam.ac.uk/collections/textiles>
- [29] Wanderful. (n.d.). Retrieved from <https://www.wanderful.design>
- [30] WWD. (n.d.). Retrieved from <https://wwd.com/runway>

Art Textile as a Sphere of Creative Experiment of Contemporary Designers

Amina Hasem

Postgraduate Student, Lecturer
Kharkiv State Academy of Design and Arts
61002, 8 Mystetskyi St., Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0002-4947-1957>

Tetiana Malik

Senior Lecturer
Kharkiv State Academy of Design and Arts
61002, 8 Mystetskyi St., Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7678-955X>

Victoria Budyak

Candidate of Art History, Associate Professor
Kharkiv State Academy of Design and Arts
61002, 8 Mystetskyi St., Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4537-8766>

Abstract. The article is devoted to the study of art textile as a sphere of creative experimentation of contemporary clothing and accessories designers in the context of interaction between traditional crafts and innovative artistic practices. The focus is placed on the relationship between classical textile techniques and contemporary design methods that contribute to the formation of a new aesthetics of materiality and expand the boundaries of design. Particular attention is paid to the use of unconventional materials in the creation of art textiles, including experiments with recycled materials, synthetic components, and combined textures that contribute to the development of innovative design solutions.

Special attention is given to weaving techniques and their contemporary transformations, including manipulations of interlacements, three-dimensional structures, and the reconstruction of traditional approaches actively applied in clothing and accessories design. The role of hand-made textile practices, including appliqué and textile collage, embroidery, batik, patchwork, and original prints, is analyzed as a means of creating an individualized artistic language of contemporary fashion. It is determined that the combination of traditional and experimental techniques contributes to the reinterpretation of clothing as a wearable art object, in which material functions as a means of conceptual expression.

The practical application of art textile methods in fashion design is demonstrated through examples from the creative practices of contemporary international and Ukrainian designers. It is emphasized that the integration of craft technologies with innovative materials and authorial experiments contributes to the formation of current trends in clothing design at the beginning of the twenty-first century. The results of the study can be applied in art studies, design education programs, and the professional practice of clothing designers.

Keywords: experimental fashion; artistic textile; textural transformations; upcycling; conceptual design; material aesthetics